

מסורת הש"ס

^[א] וְלָקֵמַן ק: קבא, ^[ב] וְצִמְחֵס מַל: קיד. מנחות פג. כרייתות כג: תמורה יא. כה. מדה מלא, ^[ג] וְצִמְחֵס פסג: ד' גימ' שס פה. ^[ד] וְעִשָּׂא, ^[ה] וְדַבְּרִים יוֹ, ^[ו] וְיִצְחָק, ^[ז] וְחֵלֶב רֶשֶׁשׁ,

תורה אור השלם

- ↑ וְקָרְבוּ וּבְרָעִיו יִרְחֹץ בְּקִיּוֹם וְהַקְטִיר יִהְיוּ אֶת הַכֵּל הַמִּזְבֵּחַה עֹלָה אֲשֶׁה יִרֶחַ נִיחֹחַ לִי.
- ↑ וְעִשִׂית עֹלֹתֶיךָ הַבִּשֶׁר וְהָדָם עַל מִזְבֵּחַ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְדָם וּבְחֶיךָ יִשְׁפֹךְ עַל מִזְבֵּחַ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהַבִּשֶׁר תֹּאכְלוּ: דברים יב כז

הגהות מהר"ב הנשבור

א תוס' ד"ה אלמא וכו' ובקונטרס פ"י לקמן. י"ב עיין ראש יוסף לקמן דף כ"ו ע"ב דב"ה ודע דהתוס' לעיל דף כ' וכו' כתב שם דלא ידע איז מקום פרש"י הוה יעשה"ה דף ק"ב עמוד ד'.

מוסף רש"י

בהוייתן הן קדושים. כשעליס הן קדושים ולא צמעי אמן (מנחות פג. מבתיי וכעיי"ז תמורה כה.) ולהכי נקט לשון צהייאת, משום דהא דוללות קדשים קדושים נפקא לן בפי' דכסודות מייחי לך, דמצי רק קדשין, אלו התמורות, אשר יהיו לך אלו הולדות (מנחות שם וכעיי"ז זבחים קיד. ובריתות כג.). יכול יחלוץ. מזה מטעם עליו (זבחים יט).

גיד הנשה פרק שביעי חולין

אַלמָא אִיסור מוקדשין קדים. דמשעה שנוצר הוא קדוש ועדיין לא נוצר הגיד דהא חוין דיצירת עובר קודמת ליצירת גיד: ומשנינן **אע"ג דאִיסור מוקדשים קדים אתי אִיסור גיד וחיייל**. הואיל ואִיסור חמור הוא שנוהג בצני נח דקדקני מתניתין (לקמן דף פ:) והלא בצני

נח נאסר גיד הנשה: ופרקינן **מאן שמעט ליה הא סברא**. דנוהג בצני נח רבי יהודה בשליה ממנ' (שס): **והאי סנא דרישא דמתניסין דלא כרבי יהודה דקסני ציך של ימין ושל שמאל**. ואילו רבי יהודה שמעינן ליה לקמן [ע"ב] דלמר אינו נוהג אלא באחד: **סבר לה כווסיה צחא**. דנוהג בצני נח: **ופליג עליה צחא**. דנוהג בשמי יריכות: **אימור דשמעט ליה לר' יהודה**. דלמר דמשום חומריה גיד דנוהג בצני נח חיייל נמי אִאִיסור אחרינא: **צטמא**. שמעת ליה דלמי אִיסור גיד וחיייל אִאִיסור טמאה דלע"ג דאִיסור טמאה ממעי אמה ואִיסור גיד אינו עד שילד דהא רבי יהודה אין נוהג בשליל קאמר צמתינן אפילו הכי חיייל גיד אטמאה משום דאִיסור טמאה לאו בעלמא הוא ואִיסור גיד חמור שכן נוהג בצני נח: **קדשים דאִיסור כרס**. שעל ידי קדשים צא ל ידי כרת כגון אכלו צטומאה או פגול ונותר: **מי שמעט ליה**. דחיייל גיד עליהו: **אלא הכא צמצרת עסקין**. דלא קדוש ולד אלא צרחס ציציאמו ואשמעינן תנא דידן דלע"ג דאין גיד נוהג בשאר מוקדשים דהא אִיסור מוקדשים קדים כדאמרת דיצירת עובר קודמת ומו לא אתי אִיסור גיד וחיייל אפילו הכי יש מוקדשים שהגיד נוהג בהן כגון כזור ממנה נפשך אי נוהג בשליל אִיסור גיד קודם ומו לא פקע ואי אין נוהג בשליל תרוייהו צבדי הדדי אמו: **ואינעים אימא בולדות קדשים**. ואשמעינן תנא דידן דלא קדשי צמעי אמן אלא צהוייתן ציציאמן הילכך אִיסור גיד נוהג בצולן משום דליהו קדים דנוהג בשליל ומו לא פקע דלא מימא צמעי אמן קדושים ואִיסור מוקדשין קדים כדאמרן צנפל שלא נתקשרו אצרו צגידין ומו לא אתי אִיסור גיד וחיייל. להכי נקט צהוייתן משום לישנא דקרא דילפינן מייניה קדושת ולדות קדשים צפ"צ דצבורות (דף ד:.) רק קדשי' אלו תמורות אשר יהיו לך אלו הולדות: **הנאכלים**. חטאת ואשם ושלמים: **שאין נאכלין**. עולה: **להלקוט**. לקי אם אכלו: **להעלוט**. כדאמרין לקמן' דלא כתיב ולא יאכל המוצח: **לישנא אחרינא כאן נחללו כאן להעלוט**. מאן דלמר אין נוהג בעולה לחללו קאמר שאינו מ'אווה לחללו מן הירך ומאן דלמר נוהג להעלותו קאמר דאסור להעלותו צפני ע'זמו אם פירש מן הירך: **רב נחמן צר יצחק אמר נחללו פליגי**. דמ"ד נוהג קסבר להעלותו נמי אסור עם הירך כדפליגי רבי ורבנן לקמן דלרבי שרי כדמוקי לקמן אליצא דרבי כי אינטריך קרא למשרי גיד הנשה צמחוצר ולרבנן אסור דבעין מן המותר לישאל: **הכל**. רביא הוא: **אפילו פרשו**. מן הבשר הנך גידין. צגידין המותרין קאמר דומיא דע'נמות: **ומאן שמעט ליה כו'**. כלומר והך מתנית' לאו צבדי הכל היא אלא רבי היא ופליגי רבנן עליה וכדמתיא כו' ומפלוגתמיהו שמעינן דלרבי גיד הנשה מותר ולרבנן אסור כדמפרש ואזיל: **ומה אני מקיים הצאר והדס**. ולא גידין: **צפוקעין**. מעל האור. אשקלניט: **מידי דהוי אראשה של עולה**. דלרין שיקריצנו שלם כדכתיב (ויקרא ה) ואת הראש והרי ע'נמות הרבה יש: ממשקה

דהיתירא והכי נמי לרבנן לא מרבי כל מה שיכולין להרבות

גיד הנשה פרק שביעי חולין

אַלמָא אִיסור מוקדשין קדים. אומר ר"ת משום דמתחלה הכל הוא צצר והצצר ע'זמו מתקשה אחרי כן ומתלצן ונעשה גיד א' ובקונטרס פ"י לקמן דמתחלה צשהגיד נוצר אינו על הכף ולא חייל עד שיצא ויתקשה על

אַלמָא אִיסור מוקדשין קדים אע"ג דאִיסור מוקדשין קדים אתי אִיסור גיד חייל עלייהו ^[ב]שכן אִיסורו נוהג בבני נח מאן שמעת ליה האי סברא ר' יהודה והא מתניתין דלא כרבי יהודה דקתני נוהג בבהמה ובחיה בייך של ימין ובירך של שמאל האי תנא סבר לה בוותיה בחדא ופליג עליה בחדא אימר דשמעת ליה לרבי יהודה בטמאה דאִיסור לאו קדשים דאִיסור כרת מי שמעת ליה אלא הכא במבכרת עסקין דברחם קדוש ואי בעית אימא ^[ג]ולדות קדשים בהווייתן הן קדושים אמר רבי חייא בר יוסף לא שנו אלא קדשים הנאכלין אבל קדשים שאינן נאכלין אין אִיסור גיד נוהג בהן ורבי יוחנן אמר א'אחד קדשים הנאכלין ואחד קדשים שאין נאכלין אִיסור גיד נוהג בהן אמר רב פפא ולא פליגי כאן להלקותו כאן להעלותו איכא דאמרי אמר רב פפא ולא פליגי כאן לחלצו וכאן להעלותו רב נחמן בר יצחק אמר להעלותו פליגי ^[ד]דתניא ^[ה]והקטיר הכהן את הכל המזבחה בלרבות העצמות והגידין והקרנים והטלפים יכול אפילו פרשו ת"ל ^[ו]ועשית עולותיך הבשר והדם אי בשר ודם יכול יחלוץ גידים ועצמות ויעלה בשר לגבי מזבח ת"ל ^[ז]והקטיר הכהן את הכל המזבחה הא כיצד מחוברין יעלו פרשו אפילו בראשו של מזבח ירדו ^[ח]ומאן תנא דשמעת ליה דאמר פרשו ירדו רבי היא דתניא והקטיר הכהן את הכל לרבות העצמות והגידים והקרנים והטלפים ואפילו פרשו והא מה אני מקיים ועשית עולותיך הבשר והדם בפוקעין הא כיצד י'עיוולי בשר אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיוולי גידים ועצמות רבי אומר כתוב אחד אומר והקטיר הכהן את הכל ריבה וכתוב אחד אומר ועשית עולותיך הבשר והדם מיעט הא כיצד מחוברין יעלו פרשו אפילו בראשו של מזבח ירדו ורבנן מחוברין לא איצטריך קרא לרבוויי מידי דהוה אראשה של עולה כי איצטריך קרא לפרשו ורבי מחוברין דהיתירא לא

קדשים החמור אִיסור גיד הקל מלחול עמו וא"ת והא אִיסור גיד לרבי יוחנן קדים דלמר (לעיל דף עה.) תלס חלב מצן תשעה חי דחלצו כחלב צמהה והדר אתא אִיסור מוקדשין דחמיר וחיייל עליה וא"כ לרבי יוחנן מוקדשין נוהגין צגיד מצעי ליה ונראה דלר' יוחנן לא חייל אִיסור גיד ואִיסור חלב עד שיצא לחוץ ממעי אמו לאויר העולם וכן משמע דצסוף פירקין (לקמן דף קג.) קאמר רבי יוחנן גופיה כשנטרפה עם יציאת רובה דאִיסור אצב ואִיסור חלב ואִיסור טרפה צבדי הדדי קאמו אַלמָא דליכא אִיסור חל' צמעי אמו:

פרשין ירדו רבי היא דתניא כו'. מימא אמאי מיימי הך צרייתא קמייתא ונראה דאי לאו צרייתא קמייתא המ"ל דרבנן סברי שיש לרבות כל מה שנוכל לרבות ואפילו פרשו דאִיסורא ולית לן למעוטי אלא פוקעים גרידא שהוא סוף העלאה ורבי סבר דרביא ומיעוטא אית לן לאוקומי צתחלת העלאה ולא נמעט כמו כן אלא דבר אחד דהיינו פרשו דאִיסורא אצל מחזוברים דאִיסורא ופרשו דהיתירא יעלו ולהכי מיימי צרייתא קמייתא דגידיס דהיתירא נמי כשפרשו ירדו דומיא דע'נמות דהיתירא ועל כרחך רבי היא אַלמָא לא מרבי רבי כל מה שיכול להרבות דהא אוקי נמי מיעוט צפרשו

להרבות אלא ממעטין דאִיסורא אפילו צמחוצרין:

צ.

אַלמָא אִיסור מוקדשין קדים. אומר ר"ת משום דמתחלה הכל הוא צצר והצצר ע'זמו מתקשה אחרי כן ומתלצן ונעשה גיד א' ובקונטרס פ"י לקמן דמתחלה צשהגיד נוצר אינו על הכף ולא חייל עד שיצא ויתקשה על

ה"מ לנימיר מדקתני נוהג בשליל ופליגי ר' יהודה אלא רישא דמלתא נקט: **קדשים דאִיסור כרת מי שמעת ליה**. משמע דאפילו צשלמים ולאחר זריקה דשרי אף לזרים צעי לנימיר דלא חייל כלל אִיסור גיד ושרי צאכילה אע"ג דלאחר זריקה פקע אִיסור קדשים מדלא אשכחן דחיייל אלא צמצרת ומימא כיון דהשתא ליכא אִיסור קדשים אע"ג דיכול לצא ל ידי אִיסור כרת כגון אם אכולו צטומאת הגוף אמאי לא יחול אִיסור גיד דאין כאן אִיסור חל על אִיסור כדלמר צפרק ארצעה

אחין (יבמות דף גב.) דלחות אשה מתלא תלי וקאי כו' וי"ל כיון דמחיים לא חייל אִיסור גיד דאיכא אִיסור מוקדשין דיכול לצא ל ידי כרת על ידי פיגול ונותר וטמא מו לא חייל אִיסור גיד לאחר שחטה וזריקה דבעינן שחול מחיים אִיסור גיד דומיא דיעקב צשגה לו גידו מחיים וא"ת ונימא מגו דאימוסף אִיסור גיד לצני נח אימוסף נמי לישראל וי"ל דהא דנאסר לצני נח היינו דוקא לצני יעקב דקודם מתן תורה איקרו צני נח ואפילו נאסר מתחלה לכל אומות העולם הא אמר צפ' ארצע מיתות (סנהדרין דף נט.) כל מ'אווה שגאמרה לצני נח ולא נשנית צסיני לישראל גאמרה ולא לצני נח וא"כ לאחר מתן תורה שרי לכולהו לצב מישראל וא"ת ונימא מיינו דאימוסף אִיסור גיד לגצוה דאסור להעלותו אימוסף נמי להדיוט אִיסור אכילה וי"ל דאיכא למאן דלמר צצמטון מחוברין יעלו: **הכא במבכרת עסקין** דברחם קדוש. וצבדי הדדי קאמו וקמ"ל דלא מצטל אִיסור קדשים החמור אִיסור גיד הקל מלחול עמו וא"ת והא אִיסור גיד לרבי יוחנן קדים דלמר (לעיל דף עה.) תלס חלב מצן תשעה חי דחלצו כחלב צמהה והדר אתא אִיסור מוקדשין דחמיר וחיייל עליה וא"כ לרבי יוחנן מוקדשין נוהגין צגיד מצעי ליה ונראה דלר' יוחנן לא חייל אִיסור גיד ואִיסור חלב עד שיצא לחוץ ממעי אמו לאויר העולם וכן משמע דצסוף פירקין (לקמן דף קג.) קאמר רבי יוחנן גופיה כשנטרפה עם יציאת רובה דאִיסור אצב ואִיסור חלב ואִיסור טרפה צבדי הדדי קאמו אַלמָא דליכא אִיסור חל' צמעי אמו: **פרשין** ירדו רבי היא דתניא כו'. מימא אמאי מיימי הך צרייתא קמייתא ונראה דאי לאו צרייתא קמייתא המ"ל דרבנן סברי שיש לרבות כל מה שנוכל לרבות ואפילו פרשו דאִיסורא ולית לן למעוטי אלא פוקעים גרידא שהוא סוף העלאה ורבי סבר דרביא ומיעוטא אית לן לאוקומי צתחלת העלאה ולא נמעט כמו כן אלא דבר אחד דהיינו פרשו דאִיסורא אצל מחזוברים דאִיסורא ופרשו דהיתירא יעלו ולהכי מיימי צרייתא קמייתא דגידיס דהיתירא נמי כשפרשו ירדו דומיא דע'נמות דהיתירא ועל כרחך רבי היא אַלמָא לא מרבי רבי כל מה שיכול להרבות דהא אוקי נמי מיעוט צפרשו

להרבות אלא ממעטין דאִיסורא אפילו צמחוצרין:

עין משפט נר מצוה

א מיי' פ"ח מהלכות מאלכות אסורות הל' ח:

ב מיי' פ"ג מהלכות פסולי המוקדשין הל' טז ופי' מהלכות מעשה הקרבנות הלכה צ סמג עשין קפ:

ב ג מיי' פ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הל' ג:

לעזי רש"י

אשקלניט [אישקלטי"ר]. להתפוצץ.

רבינו גרשום

דאע"ג דאִיסור מוקדשין קדים אתי אִיסור גיד וחיייל שכן אִיסורו נוהג בבני נח: ופליגי עליה בחדא דהוא סבר אינו נוהג אלא בייך של ימין ותנא דידן סבר כן ביטין בין בשמאל: אימור דשמעת ליה לר' יהודה בטמאה כו'. כלומר דהוא אמר במתני' אִיסור גיד נוהג בטמאה דאִיסור גיד חל על אִיסור טומאה דאִיסור לאו. כלומר טומאה אִיסור לאו הוא ואִיסור קל הוא לפי אִיסור גיד חל עליו. בקדשים דאִיסור כרת מי שמעת ליה דאִיסור גיד חל על אִיסור קדשים דחמור: אלא הבמ"ע במבכרת. כלומר דאינו קדוש אלא בצאתו מן ההרס דבצאתו מן ההרס יש עליו גיד ובהודי קאחין: ואיבעית אימא לעולם בולדות קדשים. כלומר ואי פרכת והא לא אתי אִיסור גיד וחיייל אאִיסור קדשים קסבר ולדות קדשים בהווייתן [ותן] קדושים ולא במעי אמן אלא בשעת הווייתו לעולם שהוא בשעת לידתו דגיד וקדושה בהדי הדדי קאחו: לא שנו אלא קדשים הנאכלין דגיד הנשה נוהג בהן אבל קדשים שאין נאכלין כגון עולה אין גיד הנשה נוהג בהן: כאן להלקות כו'. כלומר מה דאמרי' אין גיד הנשה נוהג בהן להלקותו מי שאוכלו דכיון שאין ראוי לאכילה אין חייב מלקות אבל אִיסורא עבד אבל להעלותו ע"ג המזבח להקטירו גיד הנשה נוהג בהן דאין מקטירין אותו: רב נחמן בר יצחק אמר להעלותו פליגי. כלומר דאמר אין גיד הנשה נוהג בהן מעלין אותו להקטיר: יכול אפי' פירשו. כלומר יכול אפי' יטילו מן הבשר: ת"ל ועשית עולותיך הבשר והדם. כלומר הבשר אין אבל גידים ועצמות לא: הא מה אני מקיים ועשית עולותיך וגו' בפוקעין. כלומר לאברים ופדרים שנתעכלו מע"ג המזבח דאותן אתה מחזיר אבל עיוולי גידים ועצמות אי אתה מחזיר:

של